

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ 25.4.2026**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Κάθε πολιτισμός είναι πρώτα και πάνω απ' όλα ένα ιδιαίτερο σύστημα αξιών, είναι δηλαδή το πώς τοποθετείται ένας λαός ιστορικά απέναντι στη σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο του, τους άλλους ανθρώπους και το γενικότερο περιβάλλον. Κάθε πολιτισμός είναι, επομένως, μια μορφή ανθρωπισμού, ανάλογα με τη θέση που δίνει στον άνθρωπο και στην καλλιέργεια της προσωπικότητάς του μέσα από το σύστημα αξιών που υιοθετεί. Μέσα στις αξίες αυτές περιλαμβάνεται και η γλώσσα ενός λαού και ως αξία καθ' εαυτήν και διότι αποτελεί την έκφραση άλλων μορφών του πολιτισμού. Αυτό εξαρτάται από τη στενή σχέση της με τη σκέψη, την ιστορική διάσταση, τη νοοτροπία κάθε λαού, την ταυτότητά του, καθώς και με άλλες διαστάσεις του πολιτισμού.

Η γλώσσα είναι κατ' εξοχήν πρόσφορη προς επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, άρα και προς σύμπληξη¹ και λειτουργία της κοινωνίας, απαραίτητης για τη συντήρηση της ζωής και την υπαρξιακή προαγωγή του ανθρώπου, καθώς και για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη συντήρηση του πολιτισμού. Οι άλλοι εκφραστικοί τρόποι, η μουσική, ο χορός, η πλαστική διαμόρφωση κάποιου υλικού κτλ. συμβάλλουν συμπληρωματικά στην ύπαρξη του ανθρώπου, στον εμπλουτισμό της κοινωνίας και στην ανάπτυξη του πολιτισμού. Ενώ χωρίς γλώσσα δεν υπάρχει κοινωνία, ούτε πολιτισμός. Όποια έξοχη αξία και αν έχουν τα καλλιτεχνικά έργα του Φειδίου, υπέρτερη αξία έχουν τα με τη χρήση της γλώσσας υπηρετημένα ή και διαπλασμένα κάπως φιλοσοφικά έργα του Πλάτωνα. Η επιρροή, έστω έμμεσα, του λόγου του Πλάτωνα στην μετ' αυτόν Ιστορία και στη σημερινή ζωή της ανθρωπότητας είναι πολύ ενεργότερη και βαθύτερη από την αντίστοιχη επιρροή της τέχνης του Φειδίου.[...]

Κείμενο του Κωνσταντίνου Ι. Δεσποτόπουλου, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης

¹**Σύμπληξη:** στερεοποίηση, συγκρότηση.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Οικουμενική διακήρυξη της UNESCO για την πολιτισμική πολυμορφία

Το κείμενο αυτό συνιστά την «Οικουμενική διακήρυξη της UNESCO για την πολιτισμική πολυμορφία» που υιοθετήθηκε από την 31η Σύνοδο της Γενικής Διάσκεψης στο Παρίσι στις 02-11-2001.

Τη σημερινή εποχή το άνοιγμα των κοινωνιών στη διεθνή επικοινωνία δείχνει ότι όλο και περισσότεροι άνθρωποι σε κάθε γωνιά του πλανήτη αντιλαμβάνονται το πλήθος των ωφελειών που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση. Παράλληλα, όμως, παρατηρείται ένα διογκούμενο κύμα διαμαρτυρόμενων πολιτών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και εξέχοντες εκπρόσωποι της διάνοησης, της πολιτικής και του πολιτισμού. Μια κριτική κατά της παγκοσμιοποίησης είναι ότι προάγει την εξαφάνιση της διαφορετικότητας των λαών. Πιο συγκεκριμένα, οι διαμαρτυρόμενοι ισχυρίζονται ότι μέσα σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον, στο οποίο θα κυριαρχούν τα ξενόφερτα αγαθά και οι υπηρεσίες, δεν θα υπάρχει χώρος για την καλλιέργεια και την ανάπτυξη των χαρακτηριστικών εκείνων που κάνουν τον κάθε λαό μοναδικό. Οι παραδόσεις, η γλώσσα και η κουλτούρα

1. ☒ Ούλφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

μας κινδυνεύουν με ισοπέδωση και αφανισμό. Συνεπώς, συμπεραίνουν, θα χάσουμε την πολιτιστική και εθνική μας ταυτότητα.

Η «Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για την Πολιτιστική Πολυμορφία» μπορεί να αποτελέσει εξαιρετικό εργαλείο ανάπτυξης, ικανό να εξανθρωπίσει την παγκοσμιοποίηση. Η Διακήρυξη αποσκοπεί στη διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας των λαών μέσα στην παγκόσμια κοινότητα. Η Οικουμενική Διακήρυξη καθιστά σαφές ότι κάθε άτομο πρέπει να αναγνωρίζει όχι μόνο τη διαφορετικότητα σε όλες τις μορφές της, αλλά και τη μοναδικότητα της δικής του ταυτότητας, μέσα σε κοινωνίες που είναι οι ίδιες πλουραλιστικές. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί να διατηρηθεί η πολιτιστική πολυμορφία ως εξελικτική διαδικασία και ως ικανότητα έκφρασης και δημιουργίας. Έτσι οι χώρες μπορούν να υπερασπιστούν τα πολιτιστικά τους αγαθά, τα οποία, ακριβώς επειδή είναι φορείς ταυτότητας, αξιών και νοήματος, δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως απλά εμπορεύματα ή καταναλωτικά αγαθά, χωρίς να συντηρούν ιδέες περί πολιτιστικής ανωτερότητας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Οι ρετσίνες του βασιλιά

Απόσπασμα από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Ισίδωρου Ζουργού (εκδ. Πατάκη, 2019).

Αναστέναξε –πιο πολύ για να βρει τέμπο η ανάσα του. Αδειοσύνη. Αναρωτήθηκε, έμπλεος καυστικής διάθεσης, μήπως ένας βήχας του θα ήταν ευπρόσδεκτος ως επιβεβαίωση ότι ο εαυτός του συνέχιζε να υπάρχει. [...]

Αυτή η Δευτέρα τού προέκυψε ιδιαίτερα στείρα σε ταξίδια του νου, αφού δεν είχε ανοίξει σελίδα. Το καταλάβαινε μέρα με τη μέρα πως η ανάγνωση κάποιου βιβλίου τού ήταν απαραίτητη. Ήταν το μυαλό του που είχε ανάγκη τα βιβλία. Είχε αποδειχτεί πως αυτά ήταν οι σκαλωσιές για να συντηρεί τα δικά του τοιχώματα, μιας και κάθε μέρα ένιωθε τους σοβάδες του να πέφτουν. Οι νοητικές του λειτουργίες έφθιναν και ήταν σαν νοτισμένος τοίχος –ίσως σ' αυτό μερίδιο ευθύνης να είχαν και οι ρετσίνες, κι έτσι τα φουσκώματα του μυαλού του παραδίνονταν στον νόμο της βαρύτητας κι έριχναν κάθε τόσο τους σοβάδες σαν το χιόνι. Ήταν βέβαιος πως το μυαλό του μαδούσε με τα γηρατειά κι έχανε όχι μόνο τη στιλπνότητα της γούνας του, αλλά και τρίχες, τούφες ολόκληρες. Για παράδειγμα, σ' αυτά που έλεγε, συχνά επαναλαμβανόταν, επίσης αρκετές φορές μακρόσυρτους συλλογισμούς τούς άφηνε στη μέση, ενώ ξεχνούσε πού είχε αφήσει τα γυαλιά του, όπως και ονόματα παλιών φίλων και συνεργατών. Αρκετές φορές καταλάβαινε πως του αρκούσαν γενικεύσεις και απλοϊκότητες που σ' άλλους καιρούς θα τον αηδίαζαν.

Ο Λεόντιος Έξαρχος το 'νιωθε πως γερνούσε. Έβλεπε κάθε μέρα τις σελίδες απ' το ημερολόγιο της ζωής του να τις γυρίζει όλο και πιο γρήγορα ο άνεμος κι ύστερα να τις σκορπίζει.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Θέμα Α

A1. Να παρουσιάσετε περιληπτικά σε 60-80 λέξεις το περιεχόμενο της «Οικουμενικής Διακήρυξης της UNESCO για την Πολιτιστική Πολυμορφία» (**Κείμενο 2**).

Μονάδες 20

Θέμα Β

B1. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη καθεμία από της παρακάτω περιόδους με βάση τα **Κείμενα 1 και 2**:

- α. Η γλώσσα στο **Κείμενο 1** συνδέεται στενά με τον πολιτισμό του ανθρώπου.
- β. Η δύναμη της γλώσσας στο **Κείμενο 1** είναι ισάξια της δύναμης των άλλων εκφραστικών τρόπων.
- γ. Η αρνητική κριτική στην παγκοσμιοποίηση στο **Κείμενο 2** συνοψίζεται στη θέση ότι μέσα στο διεθνοποιημένο περιβάλλον ευνοείται η εξάλειψη των διαφορετικών πολιτισμικών χαρακτηριστικών κάθε λαού.
- δ. Η Διακήρυξη της UNESCO στο **Κείμενο 2** αφορά την προστασία και τη διατήρηση της ιδιαίτερης πολιτισμικής κληρονομιάς μέσα στις παγκοσμιοποιημένες κοινωνίες.
- ε. Η Διακήρυξη της UNESCO στο **Κείμενο 2** προωθεί και αναδεικνύει την πολιτιστική υπεροχή κάποιων λαών μέσα στην παγκόσμια κοινότητα.

Μονάδες 10

B2. α) Να εξηγήσετε τη χρήση των παραδειγμάτων στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 1** («Η γλώσσα είναι κατ' εξοχήν... της τέχνης του Φειδίου.»).

Μονάδες 7

B2. β) «Η γλώσσα είναι κατ' εξοχήν πρόσφορη προς επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, άρα και προς σύμπληξη και λειτουργία της κοινωνίας, απαραίτητης για τη συντήρηση της ζωής και την υπαρξιακή προαγωγή του ανθρώπου, καθώς και για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη συντήρηση του πολιτισμού»: Ποιος είναι ο σκοπός του συντάκτη στο απόσπασμα που σας δόθηκε από τη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 1** και πώς η χρήση ονοματικών συνόλων υπηρετεί τον σκοπό αυτό;

Μονάδες 7

B3. α) *Η Οικουμενική Διακήρυξη καθιστά σαφές ότι κάθε άτομο πρέπει να αναγνωρίζει όχι μόνο τη διαφορετικότητα σε όλες τις μορφές της, αλλά και τη μοναδικότητα της δικής του ταυτότητας, μέσα σε κοινωνίες που είναι οι ίδιες πλουραλιστικές:* Να μετατρέψετε το παραπάνω απόσπασμα από το **Κείμενο 2** στην άλλη φωνή (μον. 3) και να εξηγήσετε πώς διαμορφώνεται η περίοδος μετά τη μετατροπή. (μον. 3)

Μονάδες 6

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίπου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

B3. β) Πιο συγκεκριμένα, οι διαμαρτυρόμενοι ισχυρίζονται ότι μέσα σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον, στο οποίο θα κυριαρχούν τα ξενόφερτα αγαθά και οι υπηρεσίες, δεν θα υπάρχει χώρος για την καλλιέργεια και την ανάπτυξη των χαρακτηριστικών εκείνων που κάνουν τον κάθε λαό μοναδικό. Οι παραδόσεις, η γλώσσα και η κουλτούρα μας κινδυνεύουν με ισοπέδωση και αφανισμό. Συνεπώς, συμπεραίνουν, θα χάσουμε την πολιτιστική και εθνική μας ταυτότητα: Να εντοπίσετε το είδος του συλλογισμού (παραγωγικός-επαγωγικός) στο παραπάνω απόσπασμα από το **Κείμενο 2** (μον. 2) και να εξηγήσετε τι προσπαθούν να πετύχουν με αυτόν όσοι διαμαρτύρονται κατά της παγκοσμιοποίησης (μον. 3).

Μονάδες 5

Θέμα Γ

Γ1. Πώς ερμηνεύετε τη σχέση του Λεόντιου Έξαρχου με τα βιβλία στο **Κείμενο 3**; Να βρείτε τρία (3) εκφραστικά μέσα με τα οποία αυτή αποδίδεται. Ποια συναισθήματα σάς δημιούργησε η ανάγνωση του κειμένου; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Συχνά παρατηρείται στις μέρες μας χαμηλή ποιότητα γλωσσικής έκφρασης, σε ποικίλες μορφές επικοινωνίας, προφορικής ή γραπτής. Ως μέλος της Βουλής των Εφήβων, σε γραπτή σας εισήγηση, και αξιοποιώντας δημιουργικά τα Κείμενα 1 και 2, να αιτιολογήσετε το παραπάνω φαινόμενο και να αναφερθείτε στην ξεχωριστή σημασία της γλωσσικής παιδείας για την προαγωγή του πολιτισμού. (350–400 λέξεις)

Μονάδες 30